

V Bratislave, 4. decembra 2024

Stanovisko Slovenského fóra osôb so zdravotným postihnutím k pozmeňujúcemu návrhu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Adama Lučanského k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Rudolfa HULIAKA, Dagmar KRAMPLOVEJ, Milana GARAJA a Adama LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Obraciame sa na poslancov Národnej rady SR a členov vlády SR, aby zabránili prijatiu pozmeňovacieho návrhu poslanca NR SR Adama Lučanského k návrhu poslancov NR SR Rudolfa HULIAKA, Dagmar KRAMPLOVEJ, Milana GARAJA a Adama LUČANSKÉHO (PT245) na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Našu žiadosť odôvodňujeme takto:

Slovenské fórum osôb so zdravotným postihnutím (SFOZP) je strešnou organizáciou združujúcou mimovládne neziskové organizácie osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú založené prevažne s cieľom kolektívneho konania, vyjadrovania, podporovania, presadzovania a/alebo obhajovania práv osôb so zdravotným postihnutím a zúčastňujú sa aj na plnení úloh štátu v starostlivosti o ľudí odkázaných na pomoc.

Ako strešná organizácia máme za úlohu tvorbu spoločných stanovísk organizácií osôb so zdravotným postihnutím pri obhajobe a presadzovaní uplatňovania práv ľudí so zdravotným postihnutím, zvyšovanie povedomia ľudí so zdravotným postihnutím o ich právach a osvetové pôsobenie na spoločnosť s cieľom dosiahnuť rovnosť príležitostí a nediskrimináciu na základe zdravotného postihnutia. Preto počas celej našej existencie spolupracujeme s vládnymi inštitúciami bez ohľadu na to, ktorá politická koalícia bola pri moci. Sme radi keď sa nám, z hľadiska osôb so zdravotným postihnutím, podarí pozitívnym spôsobom ovplyvniť verejné politiky a zákony. A efektívne pomáhať pri ich zavádzaní do praxe pri poskytovaní služieb a poradenstva našim členom a klientom, ich rodinným príslušníkom a vlastne komukoľvek.

To však nejde bez toho, aby sme rokovali s politikmi na parlamentnej, vládnej, regionálnej a lokálnej úrovni, pripomienkovali legislatívne návrhy a zúčastňovali sa v pracovných skupinách na ich prípravu, predkladali návrhy v radách vlády SR, ale aj realizovali verejné kampane bojujúce za zmenu pravidiel a predpisov.

Naša účasť na verejnom živote, ovplyvňovať štát, ponúkať mu riešenia a poukazovať na chyby je naše základné demokratické právo. Máme právo a dokonca povinnosť byť občiansky aktívni.

V súčasnosti je v Národnej rade SR Vyššie uvedený návrh zákona a návrh jeho zmien, ktorý môže činnosť organizácií osôb so zdravotným postihnutím výrazne sťažiť. Tento návrh upravuje aj Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, ktorým sa riadi fungovanie aj združení osôb so zdravotným postihnutím.

Podľa nášho názoru je pozmeňujúci návrh poslanca Lučanského v rozpore s viacerými medzinárodnými zmluvami, ktoré sú spomínané aj vo Všeobecnom komentári č. 7 o účasti osôb so zdravotným postihnutím, vrátane detí so zdravotným postihnutím, prostredníctvom ich reprezentatívnych organizácií, pri zavádzaní a monitorovaní Dohovoru OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím:

„Zásada účasti na verejnom živote je dobre zakotvená v článku 21 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a potvrdená v článku 25 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Účasť ako zásada a ľudské právo sa uznáva aj v iných nástrojoch v oblasti ľudských práv, ako napríklad v článku 5 písm. c) Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, článku 7 Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a článku 12 a 23 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím uznáva účasť ako všeobecnú povinnosť aj prierezovú otázku.

V skutočnosti sa zakotvuje povinnosť zmluvných strán dôkladne konzultovať a aktívne zapájať osoby so zdravotným postihnutím (čl. 4 ods. 3) a účasť osôb so zdravotným postihnutím v procese monitorovania (čl. 33 ods. 3) ako súčasť širšej koncepcie účasti na verejnom živote.“

Navrhovaný zákon zavádza organizáciám povinnosť registrovať sa ako lobisti, ak vykonávajú činnosť priamo alebo nepriamo ovplyvňujúcu verejného funkcionára, predstaviteľa ústredného štátneho orgánu a ďalších verejných činiteľov ako aj osoby poskytujúce im poradenstvo, vykonávajúce pre nich analýzy a iné podporné činnosti. Takáto organizácia bude musieť štvrťročne vypracovať výkaz o aktivitách, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňovali rozhodovanie verejného činiteľa a ďalších osôb. Návrh dostatočne nedefinuje čo sa rozumie pod pojmom lobing. Tak sa môže stať, že posudzovanie registrovým úradom nebude mať jasné pravidlá. Z toho vyplýva voľnosť a nejednotnosť výkladu, ktorá znevýhodňuje občanov a ich organizácie vo vzťahu s orgánmi štátu. Tiež považujeme za potrebné zdôrazniť, že nie je v silách žiadnej organizácie sledovať verejné vyjadrenia radových členov a odmietame možnosť, že by štátni zamestnanci mali lustrovať organizácie tretieho sektora a deliť ich na dobré a zlé či ušľachtilé a neušľachtilé.

Návrh zavádza aj povinnosť zostavovať výkaz o transparentnosti, ktorý obsahuje prehľad darcov a podporovateľov mimovládnych neziskových organizácií a občianskych združení.

Zostavovanie a kontrola výkazu o lobingu a výkazu o transparentnosti mimoriadne zaťažujú mimovládne organizácie i registračné úrady.

Zavádzajú sa aj sankcie, ktoré môžu z dôvodu nesplnenia administratívnych náležitostí alebo z dôvodu nezaplatenia udelenej pokuty viesť k zrušeniu občianskeho združenia ministerstvom vnútra bez rozhodnutia súdu alebo súdom pri iných organizáciách.

Návrh je diskriminačný lebo pre podnikateľské subjekty, odborové zväzy, profesijné komory, samosprávy, náboženské združenia, cirkvi, športové kluby a pod. nestanovuje žiadne také povinnosti ako pre mimovládne organizácie napriek tomu, že systematicky a intenzívne vykonávajú činnosti, ktoré sú v prípade mimovládnych organizácií označované ako lobing.

V uvedenom návrhu vidíme priame ohrozenie pre mimovládne organizácie ako aj zásah do občianskych práv, ktoré nám všetkým garantuje Ústava Slovenskej republiky. Práca v prospech ľudí so zdravotným postihnutím sa môže, prijatím tejto

úpravy, stať veľmi ťažkou až nemožnou, ak má hroziť riziko vysokých pokút až zrušenia organizácie.

Na základe vyššie uvedeného si Vás dovoľujem znovu vyzvať, aby ste zabránili prijatiu citovaného návrhu zákona a návrhu jeho zmeny.

Vopred ďakujem za Vašu podporu a ústretovosť.

S úctou

Branislav Mamojka, predseda SFOZP

Toto stanovisko SFOZP podporili všetky jeho členské organizácie:

Asociácia Marfanovho syndrómu - AMS

Asociácia Nepočujúcich Slovenska - ANEPS

Asociácia organizácií zdravotne postihnutých občanov SR – AOZPO SR

Belasý motýľ o.z.

Liga proti reumatizmu na Slovensku - LPre SR

OTVORME DVERE, OTVORME SRDCIA - ODOS Slovakia

Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením - Platforma rodín

Slovenské hemofilické združenie - SHZ

Spoločnosť psoriatickov a atopikov SR - SPaA SR

Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom – SPOSA

Slovenský zväz sclerosis multiplex - SZSM

Slovenský zväz telesne postihnutých - SZTP

Slovenský zväz zdravotne postihnutých - SZZP

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska - ÚNSS

Združenie rodičov a priateľov hlucho-slepých detí - ZRaPHSD

Zväz diabetikov Slovenska - ZDS

Zväz postihnutých civilizačnými chorobami v SR - ZPCCH v SR

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike - ZPMP v SR